

Powiat gryficki

Powiat gryficki leży w obrębie dorzecza rzeki Regi oraz kąpielisk nadmorskich i zajmuje północną część województwa zachodniopomorskiego. Od północy graniczy na długości 35 km z wodami Bałtyku, od wschodu z powiatem kołobrzeskim, od zachodu z powiatem kamieńskim i granicę tę stanowi w przybliżeniu 15° długości geograficznej wschodniej, od południa zaś granicę wyznaczają miejscowości: Unibórz w Gminie Golczewo oraz Czarne w Gminie Płoty (tu graniczy z powiatem łobeskim i goleniowskim).

Powiat zajmuje obszar 1018 km², na którym mieszka w 181 miejscowościach 61 140 osób. W strukturze administracyjnej powiatu jest 6 gmin: 3 miejskie (Gryfice, Płoty, Trzebiatów) oraz 3 wiejskie (Brojce, Karnice, Rewal). Pod względem gospodarczym powiat jest zróżnicowany. Ze względu na nadmorskie położenie Rewal i Trzebiatów są gminami, w których dominuje gospodarka turystyczna; Gryfice, Płoty, Karnice oraz Brojce to tereny rolnicze. Spośród podmiotów gospodarczych najczęściej jest związanych z handlem. Aktualne kierunki rozwoju gospodarczego powiatu wynikają z jego usytuowania i możliwości. Stąd też wyznaczniki ofert inwestycyjnych w powiecie dotyczą turystyki, sportu i rekreacji (tu położone są takie miejscowości wczasowe, jak Pobierowo, Pustkowo, Trzęsacz, Rewal, Sliwin, Niechorze, Pogorzelica, Mrzeżyno, Rogowo), przemysłu rolno-spożywczego oraz przemysłu nieuciążliwego dla środowiska.

Powiat gryficki obfituje w liczne ślady z przeszłości. Ma swoje rewelacje archeologiczne, np. kurhany „książęce” z okresu wpływów rzymskich, odkryte w Lubieszewie pod Gryficami. Przeszłość ziemi gryfickiej uwidoczni się dzisiaj także w licznie występujących zabytkach architektury. Tutaj godne uwagi są kościoły zbudowane w średniowieczu (w Gryficach, w Trzebiatowie oraz we wsiach: Bądkowo, Wyszobór, Baszewice, Rybokarty, Kładkowo, Brojce, Bielikowo, Kiełpino, Gosław, Cerkwica, Trzebusz, Sadlno), kaplice, bramy średniowieczne w Gryficach, baszty prochowe (Gryfice, Trzebiatów), fragmenty murów średniowiecznych, rynek w Trzebiatowie z ratuszem z 1701 r. zabudowany kamieniczkami, ruiny kościoła na brzegu klifowym w Trzęsaczu, pałacyki (w Trzebiatowie, Dreżewie, Rybokartach, Trzegłowie, Płotach). Godne uwagi są też wioski z zagrodami chłopskimi pochodzącymi z XVII–XVIII w.

Szkolnictwo powiatu gryfickiego według stanu z 30 września 2004 roku ilustruje poniższe zestawienie:

- ◆ Wychowanie Przedszkolne
 - placówki – 10
 - dzieci – 806
 - nauczyciele – 48
 - nauczyciele dyplomowani – 4
- ◆ Szkoły Podstawowe
 - placówki – 23
 - uczniowie – 5247
 - nauczyciele – 435
 - nauczyciele dyplomowani – 63
- ◆ Gimnazja
 - placówki – 10
 - uczniowie – 2768
 - nauczyciele – 232
 - nauczyciele dyplomowani – 29
- ◆ Licea Ogólnokształcące
 - placówki – 13
 - uczniowie – 1465
- ◆ Szkoły Zasadnicze Zawodowe
 - placówki – 5
 - uczniowie – 462
- ◆ Szkoły Średnie Zawodowe
 - placówki – 7
 - uczniowie – 780
- ◆ Szkoły Policealne
 - placówki – 4
 - uczniowie – 280
- ◆ Szkoła Wyższa, Wydział Przedsiębiorczości Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu
 - Studenci studiów licencjackich – 790
 - Studenci studiów magisterskich – 90

Narodziny szkolnictwa polskiego w powiecie gryfickim

Za zorganizowanie szkół w powiecie gryfickim był odpowiedzialny Inspektorat Szkolny. W Gryficach niektóre zadania inspektora zaczął realizować Stefan Nowakowski¹, który w czerwcu 1945 roku został upoważniony do sprawowania opieki nad budynkami szkolnymi oraz do zorganizowania biura Inspektoratu Szkolnego. 4 września 1945 roku odbyła się w budynku poniemieckiej szkoły żeńskiej, przy ul. 3 Maja 8 w Gryficach (obecny budynek Gimnazjum nr 2, wcześniej Szkoły Podstawowej nr 2), inauguracja roku szkolnego dla 64 dzieci. W tym samym czasie, w sąsiednim Trzebiatowie została otwarta druga miejska szkoła powszechna pod kierownictwem Stefana Turkowskiego (przy ul. Szkolnej 2). Przed uruchomieniem dwóch miejskich szkół powszechnych w Gryficach i Trzebiatowie na przełomie lipca i sierpnia funkcjonował już Inspektorat Szkolny, na którego czele stał inspektor, Stanisław Podlasiński².

Ujemny wpływ na uruchamianie szkół miało wojsko i dotychczasowi mieszkańcy – Niemcy, którzy nadal przebywali w swoim miejscu zamieszkania i zajmowali także budynki szkolne. Na przykład w Swieszewie pod Gryficami jeszcze w lipcu 1945 r. przebywało około 3 tysięcy Niemców. Starania Inspektoratu Szkolnego w Gryficach o rewindykację budynków szkolnych nie zawsze kończyły się pomyślnie, a te opuszczone wymagały remontu i opieki. Tam, gdzie brak było nadzoru, sprzęt był rozkradany.

Rok szkolny 1945/1946 – pierwszy rok szkolny w powiecie gryfickim – nie dla wszystkich uczniów rozpoczął się tradycyjnie 1 września. Na przykład w Swieszewie jeszcze przez dwa ostatnie dni września odbywały się zapisy dzieci, a dopiero 2 października rozpoczęły się zajęcia lekcyjne. Z kolei w Otoku (wówczas Wodzice) rok szkolny rozpoczął się 2 listopada.

Mimo wielu bolączek organizacyjnych, w tym głównie braku nauczycieli, powstały kolejne szkoły. 31 października 1945 r. w sprawozdaniu pełnomocnika rządu RP na obwód Gryfice, Kazimierza Borzęckiego, czytamy: *Otwartych i czynnych szkół jest 18. Dzieci i młodzieży uczącej się 850, otwartych i czynnych przedszkoli 2, dzieci w nich 80. Nauczycieli zatrudnionych 29, w przedszkolach 2. Szkół oczekujących na nauczycieli 13. Poza szkołą pozostaje jeszcze 250 dzieci.*³

Pod koniec 1945 roku funkcjonowały szkoły w Gryficach, Trzebiatowie, Szczawinie (dzisiaj Przybiernowo), Nowaczewie (Lubieszewo), Turowie (Trzebusz), Wodziecach (Otok), Rogowie (Skalin), Brojcach, Paprotnie, Kościerzynie (Gołańcz Pomorski), Piasecznie (Rybokarty), Piórkowie (Modlimowo), Strzelcach (Przybiernówko), Różanowie (Rzęskowo), Rejowicach (Smolecin), Smerczewie (Swieszewo), Sadowej (Sادلno), Zarzycach (Chomętowo).

Zdecydowana większość szkół to placówki o niskim poziomie organizacyjnym (z kl. I–IV). Były też znacznie oddalone od dwu szkół pełnych w Gryficach i Trzebiatowie (w przy-

padku 6 z nich odległość od szkół pełnych wynosiła od 8 do 12 km). Szkoły te nie powstały według planowej sieci, lecz tam gdzie mieszkali dzieci w wieku szkolnym i gdzie były budynki szkolne.

W pierwszym roku szkolnym 1945/1946 w powiecie gryficim wśród 386 uczniów klas pierwszych było tylko 134 w wieku szkolnym 7 lat (35%). W szkole w Modlimowie oraz w Przybiernówku nie było ani jednego dziecka klasy I we właściwym wieku szkolnym. W Powszechnej Szkole Publicznej w Gryficach w klasie I było 8 roczników, w tym dwóch trzynastolatków, w szkole w Trzebiatowie – 5 roczników. Podobnie było w szkole w Swieszewie.

Wielkiego trudu podjęli się nauczyciele zatrudnieni w szkołach powiatu gryficznego w roku 1945. To dzięki nim bilans oświaty pierwszego roku szkolnego to 18 szkół powszechnych, 2 przedszkola (w Gryficach i w Trzebiatowie), a także Państwowe Gimnazjum i Liceum. Powstanie tych placówek było zapowiedzią stabilizacji dla osiadłych tu Polaków, których w grudniu 1945 roku było w powiecie gryficim 11 008. Wśród nich było 29 nauczycieli zatrudnionych w zorganizowanych placówkach szkolnych: w Gryficach – Stefan Nowakowski, Edward Drylski, Maria Gołębiowska, Regina Frączak, Janina Jackiewicz, Mieczysław Krupiński, Kazimiera Podrak, Maria Rokos; w Trzebiatowie – Stefan Turkowski, Stanisława Tafelska, Alfons Tafelski, Włodzimierz Gryżak, Wanda Studzińska, Czesław Zieliński; w szkołach wiejskich – Roman Koczan (Przybiernowo), Jan Kalwaj (Brojce), Marian Szczepański (Lubieszewo), Stanisław Harasymczuk (Trzebusz), Stanisława Boroni (Otok), Helena Hreczycho (Skalin), Jadwiga Probst (Paprotno), Wiktor Wybraniec (Gołańcz Pom.), Bogdan Dopierała (Rybokarty), Czesław Morawski (Przybiernówko), Janina Glińska (Rzęskowo), Fabian Kiełbowski (Smolecin), Mieczysław Tacher (Swieszewo), Zygmunt Sysło (Rogozina), Tadeusz Stankiewicz (Modlimowo).

Pierwsze sukcesy oświatowe

Powiększała się liczba dzieci w wieku szkolnym, powstawały więc kolejne szkoły. 1 września 1946 roku liczba szkół podstawowych wzrosła do 42. Były to głównie szkoły niżej zorganizowane (22 – jednoklasowe i 18 – dwuklasowych); jedynie 2 szkoły pełne siedmioklasowe w Gryficach i w Trzebiatowie. Stale też wzrastała liczba nauczycieli; we wrześniu 1946 roku było ich 89, natomiast w marcu 1947 roku – 114.

We wrześniu 1947 roku liczba szkół podstawowych zwiększyła się do 51. W tej liczbie znalazła się kolejna pełna szkoła podstawowa w Gryficach, powstała w skutek uzyskania przez władze oświatowe budynku szkolnego przy ul. Trzebiatowskiej, opuszczonego przez Oficerską Szkołę Piechoty.

Według sprawozdania z 1 października 1948 roku, liczba dzieci pozostających w obowiązku szkolnym wynosiła

4279. Wśród 51 szkół podstawowych było 28 szkół o jednym nauczycielu, 17 szkół o dwu nauczycielach, 3 szkoły o trzech nauczycielach, 3 szkoły o 11, 12, 13 nauczycielach.

Szkoły o trzech nauczycielach (poza miastami) funkcjonowały w Swieszewie, Paprotnie i Goławiu. W tymże roku istniała już pierwsza Średnia Szkoła Zawodowa w Gryficach. Uruchomiono także pierwsze ośrodki szkolenia rolniczego w Karnicy, Sadlnie, Trzygłowie, Górzycy i Przybiernówku, do których uczęszczało 1014 osób. Inną formą dokształcania (poza Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych) były kursy dokształcające i uzupełniające wykształcenie w zakresie szkoły podstawowej w Chomętowie, Paprotnie, Sliwnie, Swieszewie, Lubieszewie, Trzebuszu, Trzygłowie, Brojcach, Niechorzu, Cerkwicy, Barkowie, Łopianowie, Niedzwiedziskach, Rotnowie.

W roku szkolnym 1947/1948 nauczyciele niewykwalifikowani reprezentowali różny stopień wykształcenia: z wykształceniem więcej niż średnim – 3 osoby, z cenzusem licealnym – 6 osób, z tzw. małą maturą – 26 osób, po 7 klasie szkoły powszechnej – 36 osób.

Wszyscy zatrudnieni niewykwalifikowani nauczyciele byli zobowiązani do zdobycia odpowiednich kwalifikacji.

Od drugiej połowy roku szkolnego 1946/47 dla nauczycieli niewykwalifikowanych został zorganizowany w Gryficach 6-miesięczny kurs pedagogiczny, ukończenie którego dawało wstępne kwalifikacje (ukończyło go 36 osób). W kolejnych latach gryficcy nauczyciele mogli zdobywać kwalifikacje poprzez samokształcenie z pomocą Rejonowych Komisji Kształcenia. Komisja taka funkcjonowała w Świdwinie przy Liceum Pedagogicznym oraz w Szczecinie dla nauczycieli z wykształceniem średnim licealnym. Ponadto nauczyciele niewykwalifikowani brali udział w miesięcznym wakacyjnym i 10-dniowym zimowym kursie.

Nauczyciele, mimo obciążenia godzinami lekcyjnymi, których mieli niejednokrotnie po 39 godzin tygodniowo, zostali włączeni do pracy społecznej poza szkołą. Jak podaje zarząd Oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego w Gryficach w swoim sprawozdaniu za pierwszy kwartał roku 1950, stopień zaangażowania nauczycielstwa w różnego rodzaju prace poza szkołą był następujący: w gromadzkich, gminnych i miejskich komisjach społecznych było zaangażowanych 33 nauczycieli, kierownictwo punktów bibliotecznych spoczywało na 36 nauczycielach. Trzech nauczycieli pełniło obowiązki kierowników świetlic gromadzkich, 8 nauczycieli prowadziło zespoły teatralne, w gminnych i Miejskich Radach Narodowych brało udział 15 nauczycieli, wśród nich byli przewodniczący rad gminnych, m.in. w Karnicach – Czesław Morawski, w Mrzeżynie – Stanisław Harasymczuk, w Gołańczy Pom. – Waław Woszczyło, w Brojcach – kierownik szkoły, Jan Kalwaj, prowadził zespół instrumentalny.⁴

Nie można pominąć roli nauczycielstwa w likwidacji analfabetyzmu wśród ludności powiatu gryficznego. Analfabeci stanowili 7% ogółu ludności, a najwięcej ich było wśród mieszkańców wsi.

Mimo że ustawa o konieczności likwidacji analfabetyzmu weszła w życie w kwietniu 1949 r., w powiecie gryfickim likwidacja jego rozpoczęła się równocześnie z organizacją szkół powszechnych w roku 1945. Podjął się tego Inspektorat Szkolny, głównie w osobie instruktora do spraw oświaty dorosłych, Józefa Pańkowskiego. W roku 1947 było już zorganizowanych 16 kursów, na których przeszkolono 360 analfabetów. Kursy były prowadzone przez nauczycieli społeczników. Jednak ich nasilenie przypadło na lata 1949–1951 z chwilą powołania przy Inspektoracie Szkolnym Powiatowej Komisji Społecznej do Walki z Analfabetyzmem (w jej składzie byli nauczyciele: Czesław Morawski i Henryk Gostkowski).

Przeprowadzony z inicjatywy Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie spis analfabetów wykazał, że w powiecie gryfickim było ich 1090. W rzeczywistości liczba ta była o wiele większa, gdyż spis był dokonywany niezbyt dokładnie. W zaplanowanych 28 punktach kursowych w początkowej fazie walki z analfabetyzmem uczestniczyło 668 osób, a szkoliło ich 39 nauczycieli. 24 czerwca 1951 r. Powiatowa Komisja stwierdziła, że analfabetyzm w myśl ustawy z 7 kwietnia 1949 r. został w powiecie gryfickim zlikwidowany. W wyniku akcji 1420 osób dorosłych nauczyło się czytać i pisać.

Równoległe z procesem tworzenia szkół powszechnych, kształcenia dorosłych w różnego rodzaju placówkach oświatowych trwały prace nad zapewnieniem opieki dzieciom w wieku przedszkolnym. Szczególnie w pierwszych powojennych latach istniała w powiecie gryfickim potrzeba otoczenia dzieci opieką.

Od roku 1945 Inspektorat Szkolny w Gryficach prowadził rejestr sierot. W roku 1948 było ich 120, w tym w miastach 32 sieroty, na wsiach – 88. Sieroty te znalazły się pod opieką rodzin zastępczych. Rodziny te otrzymywały w roku 1948 miesięczne kwoty pieniężne z tytułu zasiłku oraz przydziały tekstylne. Jednym z przejawów troski o najmłodsze dzieci w powiecie gryfickim (do lat trzech) było otwarcie w Gryficach już w roku 1946 Domu Dziecka. W budynku przy ul. Parkowej 4 do dyspozycji małych dzieci oddano 22 pomieszczenia. W roku 1951 przebywało w nim 35 dzieci pod kierownictwem Ireny Różyckiej, czterech osób do pomocy, pielęgniarki, a pieczę nad ich stanem zdrowia sprawował lekarz szpitala powiatowego. Właścicielem Domu Dziecka był Powiatowy Referat Opieki Społecznej.

Pilne stało się również uruchamianie przedszkoli. Problemy były podobne jak w przypadku szkół: brak bazy i właściwie wykwalifikowanej kadry. Pierwsze z nich w Gryficach oraz w Trzebiatowie a następnie na terenie wiejskim w Paprotni i Swieszewie organizował Inspektorat Szkolny w Gryficach.

Procedury oświatowe w latach 1950–1960

Kiedy w roku 1948 zostały w zasadzie zakończone ruchy migracyjne ludności i nastąpiła jej stabilizacja, Inspektorat w Gryficach (w roku 1950 przekształcony w Wydział Oświaty

Prezydium PRN, aby w roku 1957 znowu powrócić do nazwy Inspektorat Szkolny) mógł przystąpić do korekty sieci szkolnej i stworzyć ją tak, aby zgodnie z duchem reformy szkolnej droga dziecka do szkoły nie była dłuższa niż 4 km.

Inspektorat Szkolny starał się unikać zbyt wielkiej liczby placówek o jednym nauczycielu, realizującym czteroklasowy program.

1 października 1950 roku na terenie powiatu gryfickiego struktura organizacyjna szkół podstawowych przedstawiała się następująco: szkoły pełne siedmioklasowe – 11 (w tym 8 na wsi), szkoły sześcioklasowe – 9, szkoły pięcioklasowe – 5, szkoły czteroklasowe – 24. W tych 49 szkołach liczba uczniów wynosiła 4273. Zaplanowana sieć szkolna nie mogła zadowolić ani rodziców, ani też ich dzieci, bowiem nadal większość szkół realizowała program klas I–IV o jednym nauczycielu i z dala od szkół pełnych siedmioklasowych. Nie wszystkie funkcjonujące szkoły, ze względu na brak nauczycieli, mogły rozpocząć rok szkolny 1 września. Na przykład zajęcia lekcyjne w szkole w Robach oraz w Trzeszynie rozpoczęły się dopiero 15 października, w Pruszczu – w lutym 1951 r. Ze względu na choroby nauczycieli, a także braku możliwości zastąpienia ich, przez dłuższy czas trwającego roku szkolnego 1950/51 nie były czynne szkoły w Kukaniu, Trzeszynie, Rybokartach i Lędzinie. W tymże roku szkolnym jeden nauczyciel w Trzygłowie prowadził zajęcia lekcyjne w 6 oddziałach (szkoła sześcioklasowa).

Braki kadrowe w szkołach, duża liczba nauczycieli niekwalifikowanych (81), obciążenie godzinami nadliczbowymi, znikoma liczba środków dydaktycznych – to czynniki, które w pewnym stopniu wpłynęły na słabe wyniki nauczania. Za pierwsze półrocze roku szkolnego 1950/51 na ogólną liczbę 4278 uczniów było 195 nieklasyfikowanych, a na 4083 klasyfikowanych – 802 z ocenami niedostatecznymi.

Brakowało na terenie powiatu gryfickiego ośrodka dydaktycznego, który pomagałby nauczycielom w doszkalananiu się i w realizacji programu nauczania.

W 9 szkołach dzieci przesiedleńców z południowo-wschodnich obszarów Polski, w wyniku akcji „Wisła”, miały możliwość uczestniczenia w lekcjach języka ukraińskiego jako nadobowiązkowego (w Gosławiu, Włodarce, Trzebiatowie, Śliwnie Bałtyckim, Robach, Gorzysławiu, Sarbii, Bieczynie i Górzycy). Na wniosek społeczności zamieszkałej w Trzęsaczu i okolicy 1 września 1957 roku została zorganizowana szkoła z ukraińskim językiem nauczania. W pierwszym roku jej funkcjonowania (klasy I–IV) było 18 uczniów. W roku 1971 była to jedyna w województwie szczecińskim szkoła z ukraińskim językiem nauczania, w której uczyło się 22 dzieci. W roku 1958 Ukraińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne wystąpiło z wnioskiem o utworzenie w Trzebiatowie 11-letniej szkoły z ukraińskim językiem nauczania. Jednak brak odpowiedniego budynku uniemożliwił realizację tego zadania. Mimo że na terenie powiatu gryfickiego około 600 rodzin osiedlonych zostało z akcji „Wisła”, jednak nie wszystkie dzieci wyrażały chęć uczestniczenia w lekcjach języka ukraińskiego.

W roku 1950 funkcjonowały w Gryficach i w Trzebiatowie szkoły podstawowe dla pracujących, w których uczyło się 107 uczniów. Szkoły tego typu były konieczne, ponieważ w wielu zakładach pracy na terenie powiatu wśród zatrudnionych 3650 pracowników fizycznych bez ukończonej szkoły podstawowej było 85%. W roku szkolnym 1954/1955 w powiecie istniały już 52 szkoły podstawowe, do których uczęszczało 4193 dzieci, oraz 3 szkoły podstawowe dla pracujących – w Gryficach, Trzebiatowie i Smolęcinie.

TABELA 1.
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE DLA PRACUJĄCYCH
W LATACH 1955–1960

Rok	1955	1959	1960
Liczba uczniów ogółem	79	71	150
Liczba oddziałów	6	4	9
Liczba absolwentów	22	15	34

Kolejne zmiany w sieci szkół podstawowych powiatu gryfickiego nastąpiły w latach 1954–1958 i były związane ze zmianami terytorialnymi powiatów. W roku 1954 włączono do powiatu gryfickiego miejscowości Ościęcin i Unibórz z powiatu kamieńskiego, natomiast w roku 1958 miasto Płoty i gromady Ploty, Mechowo, Modlimowo oraz Wicimice z powiatu łobez. W tymże roku z powiatu kołobrzskiego włączono do powiatu gryfickiego miejscowość Kiełpino i wyłączono z niego Sarbię (miejscowość została włączona do powiatu kołobrzskiego).

W roku 1958 na terenie powiatu było czynnych 8 przedszkoli, w tym 5 podległych Kuratorium oraz 3 przyzakładowe, do których uczęszczało 385 dzieci.

Do 70 szkół podstawowych uczęszczało 8666 uczniów. Z ogólnej liczby szkół tylko 33 szkoły o 7079 uczniach to szkoły pełne – siedmioklasowe.

Warunki w szkołach, zwłaszcza w Gryficach, Płotach i Trzebiatowie, były bardzo ciężkie. Liczba izb lekcyjnych była zbyt mała w stosunku do potrzeb.

W roku 1959 można odnotować na terenie powiatu następujące szkoły ponadpodstawowe: Liceum Ogólnokształcące w Gryficach (177 uczniów), Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących (98 uczniów), Technikum Rolnicze w Płotach (76 uczniów), Zasadnicza Szkoła Metalowa w Trzebiatowie (73 uczniów), Szkoły Przysposobienia Rolniczego (w Gosławiu, Dargosławiu, Gorzysławiu, Kiełpinie, Natolewiczach, Wicimicach, Rybokartach (171 uczniów).

W tymże roku oddano w Trzebiatowie nowy obiekt szkolny (SP nr 2) z 11 izbami lekcyjnymi; w kolejnym roku szkolnym liczba szkół podstawowych w powiecie zwiększyła się do 77. Z zaplanowanych do budowy obiektów szkolnych w Płotach, Chomętowie, Karnicach, Brojcach, Ościęcinie, Niechorzu, Modlimowie we wrześniu 1960 roku ukończono jedynie w Gryficach SP nr 3 z 20 oddziałami. W szkołach podstawowych uczyło się 10 222 dzieci, a nieobjętych nauczaniem było 118.

Wdrażanie reform oświatowych

Stan szkolnictwa podstawowego w powiecie gryfickim w roku 1961, w chwili uchwalenia przez Sejm PRL ustawy o rozwoju systemu oświaty i wychowania, przedstawiał się następująco: szkół podstawowych – 78, pełnych siedmioklasowych – 42, w tym miejskich – 6, liczba dzieci w szkołach – 10 547.

W pierwszych latach, w których wprowadzono w życie założenia programowo-organizacyjne ośmioklasowej szkoły podstawowej, rozpoczęto budowę kilku szkół: w Ościęcinie (oddano do użytku w 1963 r.), Dargosławiu (w 1962 r.), w Mrzeżynie (w 1965 r.). Były to obiekty budowane w ramach akcji 1000 szkół na tysiąclecie. W roku 1967, tuż przed wprowadzeniem do dotychczasowych szkół klas VIII, oddano do użytku kolejne nowe obiekty szkolne: w Gryficach (SP nr 4), w Płotach (SP nr 2) oraz w Niechorzu.

W roku szkolnym 1966/1967 wśród 78 kierowników szkół podstawowych 2 osoby miały wykształcenie wyższe, 33 – Studium Nauczycielskie lub równorzędne i 44 – średnie pedagogiczne. Z 373 nauczycieli w szkołach podstawowych liczba osób z podstawowymi specjalnościami była następująca: język polski – 12 osób, język rosyjski – 7, matematyka – 10, zajęcia praktyczne – 14, historia – 17, biologia – 13, geografia – 25, wychowanie fizyczne – 2 osoby. Ponadto 56 nauczycieli w omawianym roku szkolnym studiowało na wyższych uczelniach.

Kolejna reforma szkolnictwa podstawowego była związana z organizacją zbiorczych szkół gminnych. Szkoły te miały zapewniać uczniom opiekę zdrowotną, dożywianie, dowożenie oraz rozwijać ich zdolności i zainteresowania.

W powiecie gryfickim stan zbiorczych szkół gminnych ilustruje tabela 2.

Od chwili powoływania Zbiorczych Szkół Gminnych zaczęła maleć liczba szkół podstawowych, w tym głównie niepełnych, w większości z klasami I–IV.

O ile w roku szkolnym 1966/1967 w powiecie gryfickim było 80 szkół podstawowych, to w pierwszym roku funkcjonowania szkół zbiorczych było ich 58. Liczba ich malała w kolejnych latach. W rezultacie po 5 latach wdrażania koncepcji Zbiorczych Szkół Gminnych w roku szkolnym 1979/1980 na obszarze powiatu gryfickiego było 28 szkół podstawowych.

Równocześnie z likwidacją powiatu w 1975 roku przestał funkcjonować Wydział Oświaty i jego przedstawiciel szkolnej władzy w powiecie – inspektor szkolny. Jego funkcję w każdej z gmin w zakresie organizacji i nadzoru pedagogicznego przejął Gminny Dyrektor Szkół (w miastach byłego powiatu gryfickiego, w Gryficach, Płotach i Trzebiatowie, utrzymała się nazwa inspektora szkolnego do kolejnych zmian w oświacie w roku 1989, kiedy powstały Delegatury Kuratorium Oświaty i Wychowania).

Tabela 3. przedstawia nazwiska inspektorów szkolnych powiatu gryfickiego w latach 1945–1975.

TABELA 2.

ZBIORCZE SZKOŁY GMINNE W ROKU 1974

Lp.	Jednostka administracyjna	Liczba ZSG	Liczba jednostek szkolnych		Liczba uczniów w ZSG	Gminny Dyrektor Szkół
			z kl. V–VIII	z kl. I–III		
1.	Gmina Gryfice	1	3	10	870	Antoni Cieśliński
2.	Gmina Płoty	1	4	11	427	Zenon Matusik
3.	Gmina Trzebiatów	1	3	6	673	Piotr Perczyk
4.	Gmina Brojce	1	3	4	390	Wiktor Kubiak
5.	Gmina Karnice	1	2	3	195	Kazimierz Kawka
6.	Gmina Rewal	1	2	1	163	Romuald Ejsmont

TABELA 3.

INSPEKTORZY SZKOLNI POWIATU GRYFICKIEGO W LATACH 1945–1975

Lp.	Imię i nazwisko	Lata	Siedziba
1.	Stanisław Podlasiński	1945–1946	Inspektorat Szkolny w Gryficach, ul. Kościuszki 53
2.	Leon Dobrucki	1946–1948	
3.	Tadeusz Marciszewski	1948–1950	
4.	Henryk Gostkowski	1950–1952	Wydział Oświaty PPRN, ul. Kościuszki 20
5.	Paweł Pawelec	1952–1953	
6.	Lucjan Kandybowicz	1954–1958	
7.	Jan Ratuszyński	1958–1959	
8.	Jan Dybczak	1959–1975	

Rozwój szkolnictwa średniego

O ile jeszcze we wrześniu 1945 roku uruchamianie na terenie obwodu gryfickiego szkół powszechnych sprawiało nie lada problemy, to z organizacją szkolnictwa średniego należało poczekać. Jednak już pod koniec października, po zorganizowaniu kolejnych szkół podstawowych, Inspektorat Szkolny w Gryficach otrzymał zgodę Kuratorium na uruchomienie pierwszej w powiecie gryfickim szkoły średniej.

Zaangażowanie w organizację szkoły średniej ogólnokształcącej wykazał Józef Pańkowski – instruktor ds. oświaty dorosłych. To jemu inspektor Stanisław Podlasiński zlecił nie tylko zorganizowanie szkoły licealnej, ale i przyjęcie funkcji dyrektora.

Uroczyste otwarcie szkoły nastąpiło 1 listopada 1945 roku w budynku istniejącej od września Publicznej Szkoły Powszechnej, przy ul. 3 Maja 8; tutaj też od 12 grudnia rozpoczęły się pierwsze zajęcia lekcyjne w godzinach popołudniowych, ponieważ gmach szkolny po byłym gimnazjum niemieckim był zajęty przez władze wojskowe. Szkoła przyjęła nazwę Państwowe Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące. Pod taką nazwą funkcjonowała do roku 1950, by następnie otrzymać miano Państwowej Szkoły Ogólnokształcącej Stopnia Licealnego. W kwietniu 1946 roku funkcję dyrektora szko-

ły powierzono Józefowi Güntherowi i zajęcia lekcyjne młodzież rozpoczęła w budynku byłego niemieckiego gimnazjum, przy ul. Wałowej 18, które istniało w Gryficach od roku 1852.

Nie zachowała się pełna lista pierwszych nauczycieli, ale byli wśród nich: Józef Pańkowski (1945–1946), Bogdan Dopierała (1946–1948), Józef Günther (1946–1947), Jan Paulus (1946–1986), Maria Pastuszek (1945–1947), Józef Pluciński (1946–1947), Bronisława Sichel (1946–1954), Henryk Wyrzykowski (1946–1947), Tadeusz Miśniakiewicz (1947–1948), ks. Antoni Żmijewski (1947–1948).

W roku szkolnym 1948/1949 do pierwszej matury przystąpiło 12 abiturientów. Równoległe z rozwojem szkoły dla młodzieży rozwijało się liceum dla pracujących. Powstało w roku 1947 z inicjatywy i pod patronatem OMTUR-u (Organizacji Młodzieży Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego). Dwa lata później jego zwierzchnikiem stało się Kuratorium; przyjęło nazwę Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących.

Brak budynku szkolnego na utworzenie w Gryficach kolejnej szkoły podstawowej był jednym z powodów przekształcenia dotychczasowego Liceum Ogólnokształcącego w 11-letnią Szkołę Podstawową i Liceum Ogólnokształcące. Funkcjonowała ona w latach 1956–1966. W roku 1977 dotych-

czasowe liceum ogólnokształcące młodzieżowe i LO dla pracujących połączono w jeden organizm szkolny – Zespół Szkół Ogólnokształcących – do którego w roku szkolnym 1983/1984 na okres 9 lat włączono powstałe w Gryficach Studium Nauczycielskie.

W minionych 60 latach (1945–2005) funkcjonowania szkół w gmachu przy ul. Wałowej 18 w Gryficach dwu dyrektorów najdłużej pełniło tę funkcję: Józef Kosierkiewicz (1958–1966) i Helena Fiejdasz (1966–1991).

W skomplikowanych warunkach przebiegał rozwój szkolnictwa zawodowego. Nie tylko brak tradycji na ziemi gryfickiej utrudniał ich organizację, ale także brak nauczycieli oraz obiektów szkolnych. Z wyjątkiem Płotów, które do roku 1958 znajdowały się w granicach powiatu łobeskiego (tam szkoła zawodowa funkcjonowała już w roku 1947), jedną z pierwszych szkół zawodowych w powiecie gryfickim była Średnia Szkoła Zawodowa w Gryficach, prowadzona przez Marię Probst w siedzibie Szkoły Podstawowej nr 1, przy ul. Trzebiatowskiej. Funkcjonowała w latach 1948–1951 i była jedną z 23 tego typu placówek województwa szczecińskiego.

Z kolei w Trzebiatowie pierwszą szkołą zawodową, która powstała 1 września 1950 roku, była Zasadnicza Szkoła Zawodowa, którą organizował i następnie pełnił w niej funkcję dyrektora Stanisław Płochowski. Funkcjonowała najpierw w budynku przy ul. Szkolnej 2, następnie od roku 1954 została przeniesiona do gmachu przy ul. Lipowej. Przez wiele lat zadaniem tej szkoły było przygotowywanie robotników i pracowników wykwalifikowanych różnych specjalności i zawodów.

Budownictwa. Natomiast w Płotach rodowód szkół zawodowych sięga roku 1947, kiedy swoją działalność rozpoczęły Szkoła Gospodarstwa Domowego oraz Państwowe Gimnazjum Gospodarstwa Wiejskiego. W roku 1949 przemianowano te szkoły na 4-letnie Liceum Rolnicze, następnie do roku 1957 funkcjonowało jako 4-letnie Państwowe Technikum Rolnicze. W roku 1978 na podstawie decyzji Kuratora został utworzony Zespół Szkół Rolniczych, w skład którego weszły: Technikum Rolnicze, Technikum Hodowlane oraz kilka szkół zasadniczych związanych z rolnictwem.

Od roku 1959 rozpoczęto organizację sieci szkół przysposobienia rolniczego.

Rok szkolny 1960/1961 na terenie powiatu rozpoczęto 14 szkołami Przysposobienia Rolniczego i jedną Szkołą Przysposobienia Zawodowego w Płotach. Ogółem w 22 oddziałach pobierało naukę 449 uczniów, w tym 183 dziewcząt. Najdłużej funkcjonowały one w miejscowościach: Karnice, Paprotno, Rogozina, Włodarka, Trzebusz, Gosław, Lewice, Brojce, Kiełpino, Natolewice, Wyszobór, Sowno, Ościęcín, Górzycy i Otok.

Równolegle ze szkołami przysposobienia rolniczego rozwijała się w Trzebiatowie Zasadnicza Szkoła Zawodowa Związku Zakładów Doskonalenia Zawodowego. Została otwarta 1 września 1959 roku, przy ul. Torowej 1. Do roku 1981 stanowiła filię Zasadniczej Szkoły Zawodowej Wojewódzkiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Szczecinie. Po roku 1981 usamodzielniała się. Kształciła m.in. w zawodach: ślusarz, mechanik, spawacz, stolarz, monter instalacji i murarz.

TABELA 4.

UCZNIOWIE I SPECJALNOŚCI ZASADNICZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ W TRZEBIATOWIE W WYBRANYCH LATACH 1952–1971

Rok szkolny	Liczba oddziałów	Specjalności – kierunki	Liczba uczniów	Liczba absolwentów
1952/1953	4	ślusarz – tokarz	119	40
1953/1954	4	ślusarz maszyn	121	41
1955/1956	4	tokarz, ślusarz	93	29
1957/1958	2	tokarz, ślusarz	53	–
1959/1960	6	tokarz, ślusarz – wielozawodowa	64	20
1961/1962	8	tokarz, ślusarz, sprzedawca – wielozawodowa	282	49
1964/1965	12	ślusarz, tokarz, mech. rolnictwa, sprzedawca – wielozawodowa	416	139
1966/1967	17	ślusarz, tokarz, mech. rolnictwa, sprzedawca – wielozawodowa	560	102
1970/1971	16	ślusarz, tokarz, mech. rolnictwa, sprzedawca – wielozawodowa	510	134

Utworzony w 1977 roku Zespół Szkół Zawodowych w Gryficach, przy ul. 11 Listopada 10, obejmuje: Technikum Ekonomiczne zmienione w roku 1970 na Liceum Ekonomiczne, Zasadniczą Szkołę Zawodową, Liceum Medyczne, Średnie Studium Zawodowe. W roku 1979 do Zespołu Szkół została włączona Zasadnicza Szkoła Budowlana, powołana w roku 1963 z inicjatywy i pod patronatem Szczecińskiego Zjednoczenia

Opieka nad dziećmi i młodzieżą

W 1945 roku Departament Opieki nad Dzieckiem w Ministerstwie Oświaty przekazał opiekę nad dzieckiem od 3 lat do 18 Inspektoratowi Szkolnemu. Prace Inspektoratu Szkolnego nad zapewnieniem opieki dzieciom i młodzieży przebiegały równolegle z procesem tworzenia szkół i we współ-

pracy z organizacjami społecznymi, m.in. z działającym w latach 1946–1949 Powiatowym Komitetem Opieki Społecznej, którego zadaniem było niesienie pomocy repatriantom przybywającym ze Wschodu i Zachodu, przesiedleńcom i innym. Sprawowanie opieki nad ich dziećmi od 3 do 6 lat powierzono głównie przedszkolom, chociaż nie rozwijały się tak dynamicznie jak szkoły. W roku 1945 otworzono dwie placówki przedszkolne w Gryficach i w Trzebiatowie, z kolei pięć lat później (w roku 1950) w powiecie gryfickim było ich już 15 – 5 miejskich (3 w Gryficach, w tym 2 państwowe i 1 Cukrownicze oraz 2 w Trzebiatowie (1 państwowe i 1 Jednostki Wojskowej)); pozostałe na terenie wiejskim prowadzone przez spółdzielnie produkcyjne (w Gosławiu, Sliwinie Bałtyckim, w Bielikowie, w Gąbinie) i Państwowe Gospodarstwa Rolne (w Lewicach, Mołstowie, w Nowielicach, w Barkowie, Rzęsinie, Prusinowie). Przedszkolami tymi objęto 572 dzieci, których wychowaniem zajmowały się 23 wychowawczynie bez kwalifikacji. Kilkanaście lat później, w roku 1967, na terenie powiatu było 6 przedszkoli i tylko jedno na terenie wiejskim (w Nowielicach), w których przebywało 505 dzieci w 19 oddziałach.

Od roku 1945 organizowano też oddziały specjalne przy szkołach, m.in. w Szkole Podstawowej w Dargosławiu w roku szkolnym 1970/1971 istniał taki oddział dla 24 uczniów w klasie II i IV. Sytuacja uległa zmianie w roku 1972, kiedy został uruchomiony w Wanierowie Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla 140 dzieci, przy którym obecnie funkcjonuje specjalna szkoła podstawowa oraz gimnazjum.

W pierwszych latach powojennych (od roku 1946) funkcjonował Dom Dziecka. W roku 1977 powstał Państwowy Dom Dziecka w Gryficach, przy ul. Polnej. Nadal trafiają do niego dzieci pozbawione właściwej opieki rodziców. W roku 2005 przebywa w nim 62 dzieci w wieku od 3 do 20 lat, w większości (80%) rodziców z powiatu gryfickiego. Dla młodzieży społecznie niedostosowanej istnieje od roku 1948 w Śliwinie (obecnie Rewal) placówka resocjalizacyjna, aktualnie dla 60 wychowanków, którzy mają zapewniony na miejscu dostęp do gimnazjum oraz zasadniczej szkoły zawodowej (specjalnej).

Wśród wielu opiekuńczo-wychowawczych działań szkół i placówek wychowawczych istotną rolę odgrywały w nich i nadal odgrywają zajęcia pozalekcyjne, które rozwijają osobowość dzieci i młodzieży. W pierwszych latach powojen-

nych były to najczęściej organizacje, takie jak: Liga Lotnicza, Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza, Harcerstwo, Spółdzielnia Uczniowska, PCK, Koło Odbudowy Warszawy, TPPR.

Inwestycje oświatowe

Budowa nowych obiektów szkolnych w powiecie gryfickim rozpoczęła się dopiero w drugiej połowie lat pięćdziesiątych. Dzięki nakładom państwa na inwestycje szkolne mogła być wybudowana w roku 1959 szkoła w Trzebiatowie: funkcjonalna, z salą gimnastyczną, urządzeniami kuchennymi oraz gabinetami lekarskimi, która przyjęła nazwę Szkoła Podstawowa nr 2 im. I Armii Wojska Polskiego. Rok później w Gryficach na potrzeby Szkoły Podstawowej nr 3 oddano nowo zbudowany budynek o 16 izbach, 3 pracowniach, sali gimnastycznej oraz 6 mieszkaniach dla nauczycieli.

Z chwilą powołania w roku 1958 Społecznego Funduszu Budowy Szkół Tysiąclecia społeczeństwo powiatu gryfickiego włączyło się w zbiórkę funduszy na budowę szkół. W ten sposób powstały kolejne szkoły, których lokalizacja była ustalona wspólnie z Powiatową Radą Narodową w Gryficach i Ministerstwem Oświaty.

Liczbę szkół tzw. tysiąclatek w powiecie gryfickim ukazuje tabela 5.

Aktualna sytuacja oświaty w powiecie gryfickim wymagała kontynuowania budownictwa szkolnego poza tzw. tysiąclatkami. I tak w kolejnych latach zostały wzniesione następujące nowe obiekty szkolne: w Gryficach – SP nr 4 (1967), przedszkole (1980), Studium Nauczycielskie (1984); rozbudowano SP nr 2 (1976), SP nr 3 (1989), Liceum Ogólnokształcące (1972), SP nr 4 (1983). W Płotach powstały: SP nr 2, Technikum Rolnicze (1972). Wybudowano również nowe obiekty szkolne na terenie wiejskim: w Brojcach, Karnicy, Kładkowie, Modlimowie, Wyszoborze, Pobierowie, Przybiernowie, Rewalu, Rogozinie. Rozbudowano też obiekty: w Górzycy, Mechorzu, Prusinowie, Trzygłowie.

Do polepszenia bazy szkół przyczyniały się czyny społeczne podejmowane przez społeczność powiatu gryfickiego, m.in. w Przybiernówku, Kładkowie, Prusinowie, Trzygłowie, Karnicy, a także w Gryficach. Przynosiły one konkretny wymiar w postaci dodatkowych izb lekcyjnych, świetlic i sal gimnastycznych.

TABELA 5.

SZKOŁY W POWIECIE GRYFICKIM ZBUDOWANE W AKCJI „1000 SZKÓŁ NA TYSIĄCLECIE”

Miejsce lokalizacji	Rok oddania do użytku	Liczba izb	Liczba sal specjalnych	Liczba mieszkań	Koszt budowy
Dargosław	1962	5	2	10	2 432 000 zł
Ościęcín	1963	5	3	2	3 053 000 zł
Mrzeżyno	1965	6	2	2	2 745 000 zł

Najnowsze dzieje oświaty

Na progu 60-lecia oświaty gryfickiej, w roku szkolnym 2004/2005, wszystkim mieszkańcom w wieku od 3 do 19 lat zapewnią się miejsce w istniejących placówkach oświatowo-wychowawczych.

Wychowanie przedszkole jest prowadzone w 9 placówkach samorządowych oraz w 1 przedszkolu w Niechorzu.

Aktualnie w 23 pełnych sześcioklasowych szkołach podstawowych uczy się 5247 dzieci.

nadgimnazjalnych im. Wincentego Witosa. Z kolei trzecia najstarsza szkoła ponadgimnazjalna to Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Z. Herberta w Trzebiatowie, która wywodzi się ze szkoły zawodowej zorganizowanej w roku 1950.

Na mapie oświatowej powiatu gryfickiego trwale już miejsce zapisała Szkoła Muzyczna 1 stopnia w Gryficach, natomiast młodzież o zainteresowaniach plastycznych skupia powstałe we wrześniu 2004 r. Liceum Plastyczne w Gryficach, w którym uznani w kraju i za granicą artyści uczą historii sztuki, rysunku, malarstwa, rzeźby i podstaw fotografii.

TABELA 6.

SZKOLNICTWO PODSTAWOWE W POWIECIE GRYFICKIM W ROKU SZKOLNYM 2004/2005

Gmina	Liczba szkół	Liczba nauczycieli	Uczniowie	Szkoły specjalne	
				liczba	uczniów
Gryfice	5	140	2007	1	31
Płoty	5	71	848		
Trzebiatów	4	111	1339		
Brojce	2	30	320		
Karnice	3	38	373		
Rewal	3	45	329		
Razem	22	435	5216	1	31

Dla absolwentów szkół podstawowych (w roku szkolnym 2002/2003 było ich 947), których w roku szkolnym 2004/2005 będzie około 860, są zaplanowane miejsca w 9 publicznych gimnazjach samorządowych i w 1 gimnazjum Szczecińskiej Fundacji Talent – Promocja – Postęp w Gryficach. Do tych gimnazjów uczęszcza aktualnie 2768 uczniów.

Uczniowie z miejscowości, w których nie ma placówek szkolnych, są dowożeni na zajęcia lekcyjne do siedzib szkół podstawowych i gimnazjów. Dowożenie odbywa się wycaraterowanymi z PKS autobusami bądź gimbusami (mają je gminy Gryfice, Płoty i Rewal) i ten obowiązek spoczywa na jednostkach samorządowych. Aktualnie do przedszkoli jest dowożonych 60 wychowanków, do szkół podstawowych 1763 dzieci, a do gimnazjów 1183 uczniów.

Coraz lepsze warunki do nauki mają szkoły powiatu gryfickiego. Znajdują się w nich pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. Zatrudnieni nauczyciele legitymują się wyższym wykształceniem. Wśród 435 nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych 63 ma kwalifikacje nauczycieli dyplomowanych.

Szkoły ponadgimnazjalne pracujące w systemie dziennym, wieczorowym i zaocznym dają szansę absolwentom gimnazjów dalszego kształcenia się. Są rozmieszczone w miastach powiatu gryfickiego: w Gryficach, Płotach, Trzebiatowie oraz w Rewalu.

Jedną z nich, Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Gryficach – najstarsza szkoła średnia w powiecie gryfickim – rozpoczęła działalność w roku 1945, dwa lata od niej młodsza jest placówka w Płotach: Zespół Szkół Po-

Od ponad 30 lat w powiecie gryfickim wspiera rozwój dziecka, działania rodziny, szkoły i innych placówek oświatowych, m.in. Dom Dziecka, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gryficach, przy ul. T. Kościuszki 20. Placówka ta wyposażona w liczne gabinety proponuje atrakcyjną ofertę pomocy specjalistycznej. W tym samym budynku mieści się Biblioteka Pedagogiczna (dzisiejsza jej nazwa: Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie, Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna w Szczecinie, filia w Gryficach), która towarzyszy nauczycielom w doskonaleniu, rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych.

W pejzaż oświaty gryfickiej wpisuje się od 7 lat szkoła wyższa; tym samym Gryfice stają się miastem akademickim. Na Wydziale Przedsiębiorczości Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Gryficach studiuje aktualnie 830 studentów, którzy po studiach licencjackich kontynuują studia magisterskie w Szczecinie.

Przypisy

¹ Stefan Nowakowski – ur. 1 października 1909 r., organizator Inspektoratu Oświaty w Gryficach i pierwszej Publicznej Szkoły Powszechnej w Gryficach, kierownik tejże szkoły i SP nr 1, przy ul. Trzebiatowskiej. Po opuszczeniu Gryfic w roku 1947 przez wiele lat pełnił funkcję inspektora szkolnego w Kępnie. Tam nadal mieszka.

² Stanisław Podlasiński (1902–1986) ur. w Zgierz, absolwent Uniwersytetu Adama Mickiewicza z Poznania Wydział Fil. Pedagogiczny (1936), przedwojenny nauczyciel Liceum Pedagogicznego w Ostrogu na Wołyniu. W okresie okupacji w Armii Krajowej w stopniu majora. Jeden z niewielu inspektorów o pełnych kwalifikacjach w powojennym woj. szczecińskim. Funkcję inspektora w Gryficach pełnił do roku 1946. Następnie pracował w gryfickim oddziale NBP. Z Gryfic wyjechał w roku 1948. Pochowany na cmentarzu w Bydgoszczy.

³ WAP Szczecin, Sprawozdanie Pełnomocnika Rządu RP na Okręg Pomorza Zachodniego, Teczka 1.

⁴ AP Płoty, Inspektorat Szkolny w Gryficach, sygn. 10.